— Cînd s-a produs cotitura hotărîtoare în mersul războiului?
— Care sînt învăţămintele războiului? De ce s-a creat O.N.U.?

FORMAREA ŞI DEZVOLTAREA STATELOR SOCIALISTE

Victoria revoluţiilor populare şi formarea statelor de democraţie populară în Europa, Asia şi America. În ţările ocupate de Germania hitleristă, ca şi în cele aliate acestora, vîrfurile reacţionare ale burgheziei şi moşierimii au sprijinit pe fascişti, trădînd cauza independenţei naţionale şi interesele popoarelor.

Aşa s-a ajuns în aceste ţări ca lupta crescîndă a maselor populare împotriva ocupanţilor fascişti şi a sprijinitorilor lor să se împletească cu lupta împotriva marii burghezii şi moşierimi, pentru transformări democratice, pentru socialism.

În aceste ţări au avut loc revoluţii popular-democratice conduse de proletariat, în frunte cu partidele comuniste şi muncitoreşti. Puterea moşierimii şi a burgheziei a fost răsturnată şi înlocuită cu guverne ale muncitorilor, ţăranilor şi intelectualilor. Prin înfăptuirea acestor revoluţii s-au format statele de democraţie populară.

În *Albania,* poporul a dus o luptă eroică sub conducerea Partidului Comunist, înfiinţat în 1941, împotriva ocupanţilor italieni şi germani. Armata de eliberare naţională creată de comunişti a eliberat, în toamna anului 1944, întregul teritoriu.

În *Bulgaria,* insurecţia armată din 9 Septembrie 1944 — rezultat al luptei forţelor interne în condiţiile victoriilor Uniunii Sovietice şi ale ţărilor din coaliţia antihitleristă — a instaurat puterea populară. Rolul conducător în lupta poporului bulgar l-a avut Partidul Comunist. Sub conducerea acestuia, doi ani mai tîrziu, poporul a hotărît abolirea monarhiei şi proclamarea *Republicii Populare Bulgaria.*

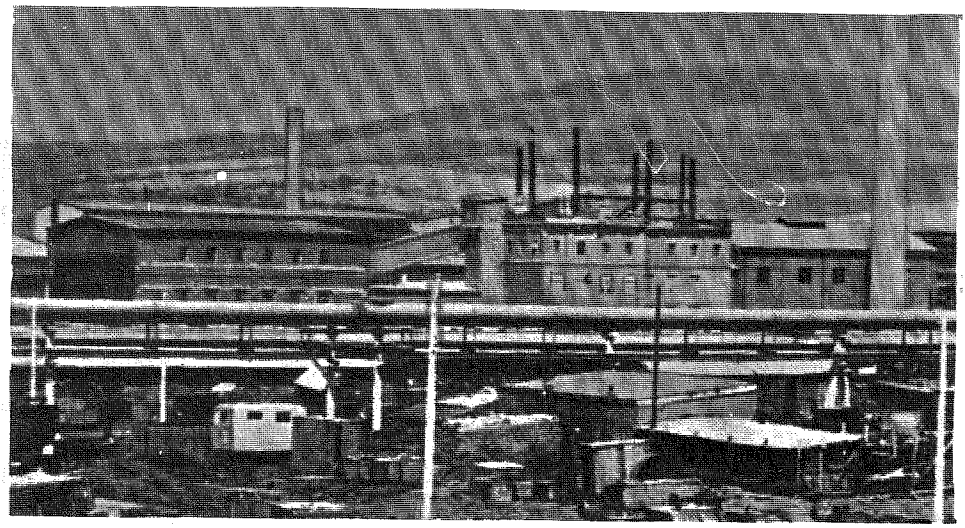

Centrul de industrie grea — R.P. Bulgaria.

În *Cehoslovacia,* insurecţiile din Slovacia şi Praga (1944 şi 1945) au contribuit la eliberarea ţării şi la înfăptuirea revoluţiei naţionale şi democratice. În februarie 1948, puterea a fost preluată de către clasa muncitoare, în alianţă cu ţărănimea muncitoare.

În *Iugoslavia,* încă din anii războiului naţional de eliberare, dus sub conducerea Partidului Comunist, în frunte cu I.B. Tito, au luat fiinţă în teritoriile eliberate organe ale puterii populare. În 1945, s-a proclamat *Republica Populară Federativă Iugoslavia* (formată din republicile Bosnia şi Herţegovina, Muntenegru, Croaţia, Macedonia, Slovenia şi Serbia).

În *Polonia,* lupta armată împotriva ocupanţilor nazişti a fost condusă de Partidul Muncitoresc Polonez. Întregul teritoriu al ţării a fost eliberat în 1945. Parlamentul ales în 1947 a adoptat Constituţia *Republicii Polonia,* care consfinţea cuceririle revoluţionare ale poporului, voinţa sa de a trece la construirea socialismului.

În România, revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă a început cu insurecţia de la 23 August 1944, condusă şi organizată de Partidul Comunist Român şi a marcat începutul unor mari transformări, în toate domeniile: politic, social, economic, cultural. La 30 Decembrie 1947, monarhia

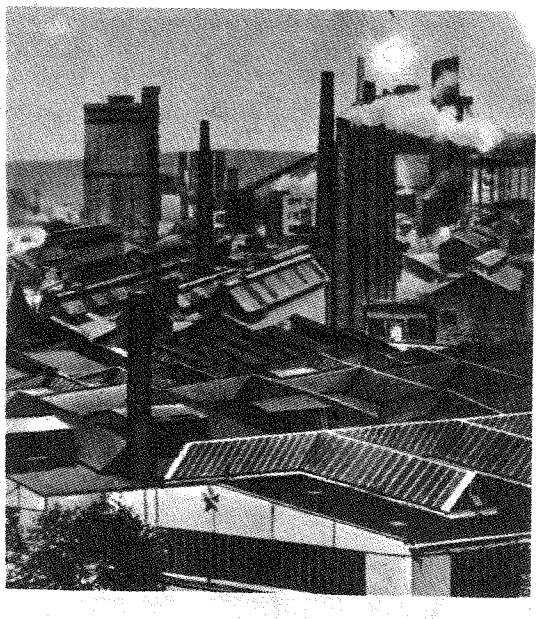

Oţelăriile de la Kladno — R.S. Cehoslovacă.

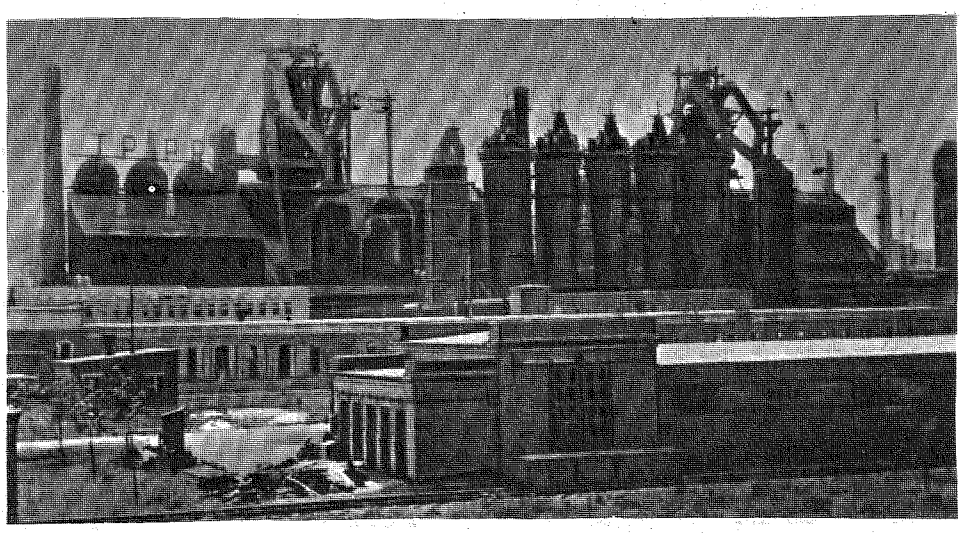

Uzina metalurgică din Polonia (vedere parțială)

a fost înlăturată și s-a proclamat Republica Populară Română. Astfel s-a deschis cale liberă pentru dezvoltarea socialistă și pentru crearea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism.

În *Ungaria* s-a întrunit la Debreţin, în decembrie 1944, Adunarea Naţională Provizorie, care a declarat război Germaniei. Apoi, sub conducerea comuniştilor, a început munca de reclădire a ţării. La 1 Februarie 1946 a fost proclamată *Republica Populară Ungară.*

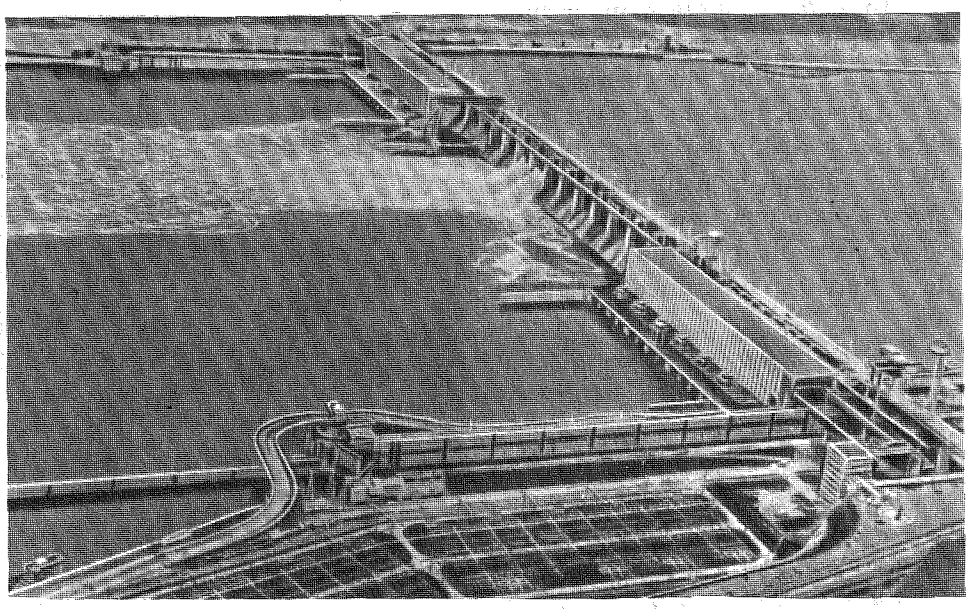

Hidrocentrala de la Porțile de Fier, construită în colaborare cu R.S.F. Iugoslavia.

În septembrie 1949, zonele vestice din *Germania,* aflate sub controlul S.U.A., Angliei şi Franţei, s-au unit, creîndu-se Republica Federală Germania. În zona estică, aflată sub controlul U.R.S.S., masele populare au constituit, o lună mai tîrziu, în octombrie 1949, *Republica Democrată Germană* (pe scurt R.D.G.), primul stat al muncitorilor şi ţăranilor germani.

În *China,* Armata Roşie, sprijinită de masele largi ale poporului chinez şi puternice mişcări de partizani, a continuat lupta revoluţionară împotriva guvernului reacţionar al lui Cian Kai-Şi. Forţele armate guvernamentale instruite şi echipate de imperialiştii americani au fost nimicite. Guvernul reacţionar s-a retras pe Insula Taiwan. Victoria revoluţiei populare chineze, organizată şi condusă de Partidul Comunist Chinez, a fost încununată cu proclamarea, la 1 Octombrie 1949, a *Republicii Populare Chineze.* În Republica Populară Chineză, ca şi în alte ţări socialiste, agricultura a fost cooperativizată, s-a trecut la adînci prefaceri revoluţionare, la făurirea noii societăţi socialiste.

În *Coreea,* după terminarea războiului a izbucnit revoluţia populară. În sud, cu ajutorul comandamentului trupelor americane, elementele reacţionare au înăbuşit revoluţia. În mai 1948, s-a organizat în Coreea de Sud un guvern al moşierilor şi capitaliştilor.

În Coreea de Nord, masele muncitoare — sub conducerea comuniştilor — au luat puterea în mîinile lor şi au înfăptuit profunde transformări democratice. Pămînturile moşiereşti au fost confiscate şi agricultura—cooperativizată, industria, băncile, transporturile au fost naţionalizate. În septembrie 1948 a fost proclamată *Republica Populară Democrată Coreeană (R.P.D.C.).* Ea depune eforturi pentru relaţii prieteneşti cu Coreea de Sud

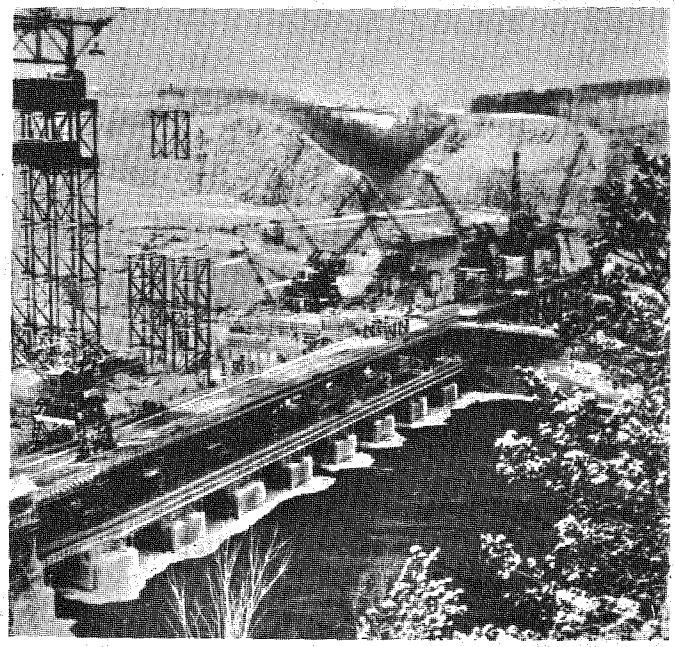

Unul din marile baraje construite în Siberia.

(Republica Coreea) şi unificarea pe cale paşnică a poporului coreean.

În *Vietnam,* sub conducerea proletariatului vietnamez în frunte cu Partidul Comunist, în luna august 1945 a izbucnit, în întreaga ţară, revoluţia antiimperialistă şi antifeudală împotriva ocupanţilor japonezi, a administraţiei coloniale franceze şi împotriva moşierilor feudali şi marii burghezii vietnameze.

Revoluţia a învins şi, în septembrie 1945, a fost proclamată *Republica Democrată Vietnam* (R.D.V.). Poporul vietnamez a obţinut mari succese în dezvoltarea ţării şi în făurirea noii societăţi socialiste.

Partea de sud a Vietnamului, rămasă sub controlul imperialiştilor americani, a fost transformată de către aceştia într-o bază militară. Forţele patriotice, unite în Frontul Naţional de Eliberare a Vietnamului de Sud (1960), au cerut să se respecte dreptul poporului de a-şi hotărî singur soarta, dar imperialiştii americani au pornit în sud un război barbar împotriva poporului vietnamez.

Operaţiile militare ale imperialiştilor americani s-au extins şi în nord împotriva Republicii Democrate Vietnam.

Poporul vietnamez a dus ani de zile o luptă eroică. Omenirea progresistă şi în primul rînd ţările socialiste au sprijinit lupta dreaptă a poporului vietnamez. În ianuarie 1973 s-a semnat acordul pentru încetarea războiului şi restabilirea păcii în Vietnam. Încheierea acordului reprezintă o victorie istorică a poporului vietnamez în lupta sa pentru libertate. Cucerind independenţa, s-a realizat unitatea statului, *Republica Socialistă Vietnam.*

Datorită luptei forţelor patriotice, regimul reacţionar şi intervenţia străină au fost înlăturate în anul 1975 din *Kampuchia* (Cambodgea), ţară situată în Peninsula Indochina, care a devenit republică democrată.

După încetarea intervenţiei S.U.A. în *Laos* (1973), sub conducerea Frontului Patriotic Laoţian, au avut loc însemnate transformări revoluţionare. În 1975 monarhia a fost abolită şi s-a proclamat *Republica Democrată Laos.*

Aceste state, ca şi unele ţări din Africa, se orientează ferm spre organizarea societăţii pe baze socialiste.

Pe continentul american, *Cuba* era o republică formal independentă, dar în fapt era o ţară dependentă de S.U.A.

În anul 1956 a izbucnit revoluţia în Cuba. După ani de lupte, la începutul anului 1959, revoluţia a învins şi s-a instaurat un guvern revoluţionar. Cuba a devenit *prima ţară socialistă* de pe continentul american.

În toate ţările cuprinse de revoluţii populare s-au produs adînci prefaceri democratice. S-au înfăptuit reforme agrare; pămîntul stăpînit de moşieri a fost dat ţărănimii care îl muncea de veacuri; legi democratice au asigurat libertăţile cetăţeneşti şi drepturi egale naţionalităţilor conlocuitoare; criminalii de război şi fasciştii au fost pedepsiţi.

După înfăptuirea acestor transformări revoluţionare, sub conducerea

clasei muncitoare, în frunte cu partidele comuniste, popoarele din țările de democrație populară au trecut la revoluția socialistă.

Construirea noii societăți este opera istorică a poporului din țara respectivă, rodul activității sale creatoare, al eforturilor și muncii sale. Progresul economic și tehnico-științific al țărilor socialiste se sprijină totodată pe relațiile de colaborare și întrajutorare statornicite între ele.

U.R.S.S. după cel de-al doilea război mondial După terminarea victorioasă a războiului, U.R.S.S. s-a reîntors la viața pașnică. Cotropitorii fasciști au pricinuit pagube uriașe economiei naționale sovietice. Poporul sovietic a început munca de refacere a economiei naționale încă în timpul războiului, pe măsura eliberării diferitelor regiuni. După refacerea economiei, reclădirea orașelor și a satelor, poporul sovietic a trecut la înfăptuirea noilor planuri cincinale.

S-au construit mii de noi întreprinderi, puternice centrale electrice, noi orașe și așezări muncitorești.

Realizările Uniunii Sovietice au demonstrat că socialismul a asigurat ritmuri înalte de dezvoltare în toate sferele vieții sociale.

Știința și tehnica sovietică au obținut succese remarcabile în cucerirea cosmosului și în domeniul folosirii energiei atomice pentru scopuri paș-

Universitatea Lomonosov din Moscova, așezată pe colinele Lenin.

nice. U.R.S.S. este astăzi una dintre marile puteri ale lumii şi dispune de un uriaş potenţial economic, tehnic, ştiinţific şi militar.

Trecerea ţărilor de democraţie populară la construirea socialismului. Ţările de democraţie populară au avut de învins nenumărate greutăţi în drumul lor spre construirea socialismului. Mai întîi, au naţionalizat fabricile, uzinele, băncile, căile de comunicaţie, adică principalele mijloace de producţie. Ele au devenit proprietatea întregului popor. Totodată s-au desfiinţat clasele exploatatoare şi, odată cu ele, a fost lichidată şi exploatarea omului de către om.

Dacă în trecutul nu prea îndepărtat, cele mai multe state socialiste erau ţări agrare, astăzi ele au devenit ţări industrial-agrare. Dispunînd de considerabile resurse minerale, aceste ţări au creat sau au dezvoltat diferite industrii,ca: industria minerităului, energetică, electrotehnică, metalurgică, siderurgică, a construcţiei de maşini, chimică, mase plastice, materialelor de construcţie, forestieră, alimentară şi altele. Au apărut noi oraşe, noi centre industriale cu uzine uriaşe; s-au construit termo şi hidrocentrale, poduri, şosele.

Republica Democrată Germană şi Republica Populară Polonă se numără astăzi printre primele zece ţări din lume prin volumul producţiei lor industriale, iar Republica Populară Chineză este recunoscută prin forţa ei economică, ştiinţifică şi militară drept una din marile puteri ale lumii. Toate ţările socialiste au obţinut realizări însemnate pe plan social, în domeniul învăţămîntului (gratuit şi obligatoriu), asigurării asistenţei medicale, pensii de bătrîneţe şi de boală, precum şi în ridicarea nivelului de trai al maselor largi.

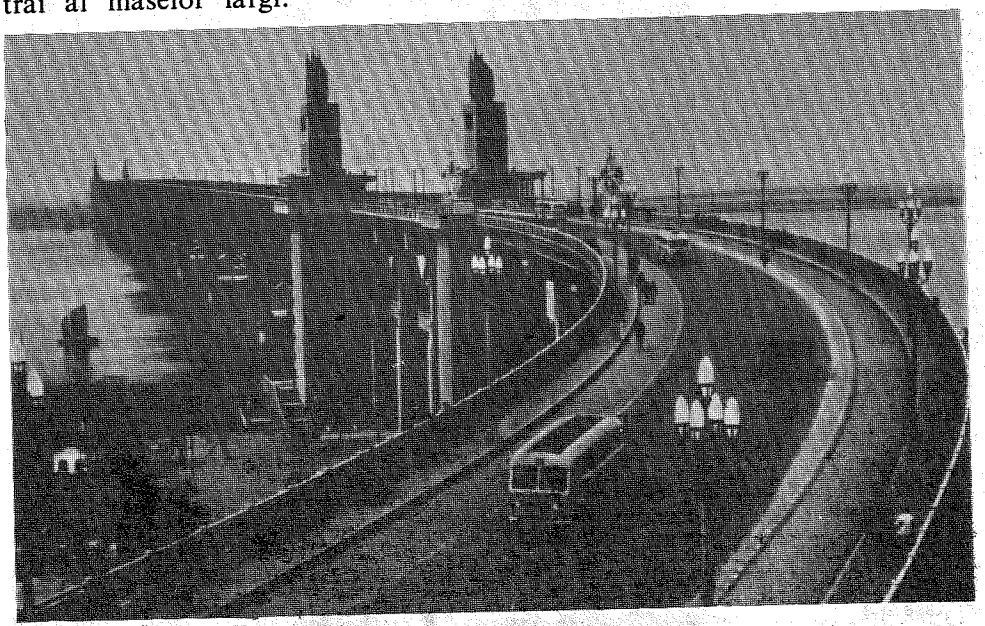

Pod construit peste fluviul Iangtzi.

Victoria socialismului în România. Avînd în fruntea sa partidul revoluționar unic, întemeiat pe baza învățăturii marxist-leniniste, clasa muncitoare, în strînsă legătură cu țărănimea muncitoare și cu toți ceilalți oameni ai muncii din țara noastră au pășit cu hotărîre la construirea socialismului.

La 11 iunie 1948 au fost naționalizate, adică trecute în proprietatea întregului popor, întreprinderile industriale, miniere, bancare, de asigurări și transport. Puterea economică a burgheziei industriale și bancare a fost astfel lichidată.

Crearea puternicului sector socialist în economia națională a făcut posibilă, totodată, trecerea la economia planificată, la înfăptuirea politicii de industrializare socialistă. An de an, pe întinsul țării au apărut noi uzine, iar vechile întreprinderi au fost dezvoltate și înzestrate cu utilaje moderne.

Ducînd o intensă muncă de lămurire în rîndurile țărănimii, P.C.R. a pășit și la transformarea socialistă a agriculturii; în luna iulie 1949 au fost organizate primele cooperative agricole de producție. În primăvara anului 1962 s-a încheiat în întreaga țară transformarea socialistă a agriculturii. Socialismul a biruit atît la orașe cît și la sate.

Transformările petrecute în viața economică, social-politică și în conștiința poporului nostru au făcut ca Marea Adunare Națională să ia hotărîrea — conform propunerii Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român — de a denumi țara noastră *Republica Socialistă România* (1965).

Cuceririle poporului nostru au fost consfințite în noua Constituție a Republicii Socialiste România, adoptată de Marea Adunare Națională, în anul 1965.

În luna august 1969 s-au desfășurat lucrările Congresului al X-lea al P.C.R., care a fixat ca sarcină principală făurirea *societății socialiste multilateral dezvoltate.*

Analizînd înfăptuirile de pînă în zilele noastre, *Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism,* adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R., arată: *„Dintr-o țară cu un pronunțat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, România a devenit în mai puțin de 25 de ani o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică în plină dezvoltare—organizată pe baza cuceririlor științei și tehnicii moderne, întemeiată pe proprietatea socialistă de stat și cooperatistă în plin proces de modernizare, capabilă să asigure aprovizionarea în bune condiții a populației cu produse agro-alimentare".*

De o excepțională importanță în istoria contemporană a României a fost *Congresul al XII-lea al P.C.R.,* desfășurat între 19 și 23 noiembrie 1979. În Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu s-au analizat realizările obținute de poporul român în perioada 1976—1980, prima etapă a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, s-au expus liniile directoare ale dezvoltării economi-

co-sociale în cincinalul următor (1981—1985) — urmînd ca România să devină țară socialistă mediu dezvoltată, parcurgînd o etapă de cea mai mare însemnătate în drumul spre societatea comunistă; s-au semnalat marile schimbări în structura socială a țării, dîndu-se cea mai mare atenție perfecționării activității statului prin promovarea largă a formelor colective de conducere, a democrației socialiste și întărirea autoconducerii muncitorești. În dezbaterile din cadrul Congresului s-a remarcat creșterea rolului partidului în conducerea operei de transformare revoluționară a societății românești, s-a reluat, cu o deosebită stăruință, problema activității ideologice și politico-educative pentru formarea omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă și patriotic-revoluționară. De asemenea, Congresul a analizat și dezbătut rezultatele activității internaționale a P.C.R. și liniile directoare ale politicii viitoare a României pe plan mondial.

Relațiile dintre țările socialiste. Victoria socialismului într-o serie de țări constituie cel mai însemnat eveniment istoric al zilelor noastre. Între țările socialiste se formează noi relații, care trebuie să se întemeieze pe deplina egalitate în drepturi, pe respectul reciproc al independenței și suveranității naționale. Statele socialiste trebuie să dezvolte solidaritatea prin întrajutorarea frățească pe baza avantajului reciproc și a neamestecului în treburile interne. Pentru colaborarea și întrajutorarea economică, unele țări socialiste europene au creat Consiliul Economic de Ajutor Reciproc (C.A.E.R.).

Între țările socialiste din Europa s-a încheiat un tratat militar de apărare — *Tratatul de la Varșovia* (1955). Considerînd că desființarea pactelor militare ar contribui la întărirea păcii, România, membră a Tratatului de la Varșovia, a propus în repetate rînduri desființarea atît a acestui tratat cît și a Pactului Atlanticului de Nord.

Țările socialiste promotoare ale politicii de pace. Țările socialiste duc o politică de pace și prietenie cu toate statele lumii, denumită politica de *coexistență pașnică*. Pe plan internațional, în diferite organizații politice ele se pronunță pentru încetarea oricărui act de agresiune și de amestec în treburile interne ale altor state, pentru respectarea deplină a dreptului popoarelor de a-și hotărî singure soarta.

Țara noastră, punînd în centrul politicii sale externe prietenia și alianța cu toate țările socialiste, își lărgește și intensifică, totodată, relațiile de colaborare cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială.

În Raportul și dezbaterile la *Congresul al XII-lea al P.C.R.* s-a reluat, cu argumente și experiență nouă, problema politicii active, consecvente în dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare cu țările socialiste, cu statele în curs de dezvoltare și nealiniate, de intensificare a conlucrării cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială.România luptă pentru înfăptuirea securității și păcii în Europa, pentru soluționarea problemelor litigioase exclusiv pe calea tratativelor, pentru dezarmarea generală

și, în primul rînd, pentru dezarmarea nucleară. În politica sa externă România stăruie în lupta pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice în lume. Adeptă a politicii de întărire a rolului O.N.U., țara noastră militează pentru participarea, în condiții de egalitate, a tuturor țărilor la soluționarea complexelor probleme ale lumii de azi.

Creșterea influenței socialismului pe plan internațional Țările socialiste cuprind circa 26% din populația lumii și peste 35% din suprafața globului; ele dau circa 40% din producția industrială de bunuri materiale. Uriașul lor potențial economic, uman și spiritual, exercită o influență crescîndă atît asupra luptei popoarelor din țările capitaliste împotriva exploatării, cît și a transformărilor revoluționare ce au loc în țările eliberate de sub jugul colonial. Socialismul influențează totodată întreaga viață internațională, devine tot mai vădit factorul hotărîtor al dezvoltării istoriei umane, al progresului socialist contemporan.

În perioada postbelică, țările socialiste au devenit o uriașă forță economică și politică; cresc tot mai mult rolul și influența lor în viața internațională.

Între țările socialiste se stabilesc ample schimburi economice, tehnico-științifice și culturale; cooperarea în producție; schimburi de experiență etc. Țara noastră are legături multilaterale cu toate țările socialiste și acționează pentru întărirea solidarității tuturor statelor socialiste, pe baza principiilor socialismului științific, egalității și respectului reciproc, neamestecului în treburile interne și conlucrării reciproc avantajoase.

LECTURĂ

Tovarășul Nicolae Ceaușescu despre dezvoltarea țărilor socialiste:

„În ultimii ani s-a evidențiat tot mai pregnant forța ideilor socialiste, ca rezultat al progresului obținut în dezvoltarea lor economică, științifică, socială. Pe prim plan se află, desigur, Uniunea Sovietică, care a obținut rezultate remarcabile în multe domenii de activitate, constituind o uriașă forță a lumii contemporane. Totodată, este necesar să menționăm afirmarea tot mai puternică a Republicii Populare Chineze, care în urma rezultatelor obținute pe calea dezvoltării economico-sociale, se manifestă tot mai evident ca o mare forță internațională. În același timp, trebuie remarcat că și celelalte țări socialiste înregistrează succese însemnate pe linia progresului economico-social, participînd tot mai activ la viața internațională, dezvoltă largi relații de cooperare cu toate statele lumii, contribuie la creșterea forței și prestigiului socialismului în lume. Tocmai rezultatele obținute de fiecare țară socialistă în dezvoltarea internă, participarea tot mai activă a fiecăreia la viața internațională face să crească forța socialismului, autoritatea și influența sa pe plan mondial".

Referindu-se la relațiile internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată:

„O cerință imperioasă a timpurilor noastre este generalizarea în viața internațională, în relațiile dintre state a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța în raporturile interstatale. Acționînd în acest spirit, să facem totul pentru ca minunatele cuceriri ale științei și cunoașterii umane să servească progresului, bunăstării și civilizației popoarelor, cauzei păcii și fericirii oamenilor pe

pămînt. Astfel vom asigura promovarea unor relaţii noi, a unui umanism nou, care să asigure popoarelor posibilitatea de a-şi afirma multilateral geniul şi forţele creatoare într-un climat de prietenie şi colaborare".

În Raportul la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta:

„Se poate spune că ţara noastră şi-a amplificat, mai mult ca oricînd, colaborarea cu alte state, are prieteni pe toate meridianele, se bucură de un binemeritat prestigiu pe arena mondială, politica sa fiind apreciată şi respectată ca o contribuţie de seamă la cauza independenţei popoarelor, a destinderii şi păcii în lume".

La grandioasa Adunare populară din Bucureşti consacrată dezarmării şi păcii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta: „Poporul nostru a fost şi va fi întotdeauna alături la marile manifestări pentru pace din Europa; deşi nu am fost prezenţi fizic, am fost de fapt alături de manifestările din Europa pentru pace, aşa cum considerăm că şi popoarele europene, luptătorii pentru pace din Europa sînt prezenţi aici, la Bucureşti, în lupta pentru pace!"

La cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Roman tovarăşul Nicolae Ceauşescu a spus: „Marea mişcare pentru pace din Europa şi de pe alte continente reprezintă cea mai puternică forţă a contemporaneităţii în stare să oprească cursul periculos al evenimentelor, să împiedice un nou război mondial, o catastrofă nucleară".

ÎNTREBĂRI

— **Ce însemnătate au avut revoluţiile populare?**
— **Prin ce se caracterizează victoria socialismului în diferite ţări?**
— **Pe ce principii se bazează relaţiile dintre ţările socialiste?**

DESTRĂMAREA SISTEMULUI COLONIAL AL IMPERIALISMULUI; FORMAREA DE NOI STATE INDEPENDENTE

Factorii care au determinat prăbuşirea sistemului colonial. Înaintea celui de-al doilea război mondial, peste 90% din populaţia Asiei şi aproape întreaga Africă se aflau sub dependenţa colonială sau semicolonială a Angliei, Franţei, Olandei, Belgiei, Italiei, Portugaliei etc.

Victoria împotriva fascismului în cel de-al doilea război mondial, participarea popoarelor din colonii şi semicolonii la obţinerea victoriei de către coaliţia antifascistă, desprinderea unor state din lanţul imperialist şi formarea sistemului mondial socialist au fost factorii care au dat un nou şi puternic impuls luptei de eliberare a popoarelor din ţările coloniale şi semicoloniale. A început prăbuşirea sistemului colonial, mai întîi în Asia, unde în anii războiului, în unele ţări partidele comuniste au condus mişcarea de eliberare naţională. Apoi prăbuşirea colonialismului s-a produs şi în Africa.

Noile state independente şi problemele dezvoltării acestora. În *Asia* şi-au proclamat, după război, independenţa: *Republica Populară Democrată Coreeană, Coreea de Sud, Republica Socialistă Vietnam, Laos, Siria,*

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU
secretar general al Partidului Comunist Român,
președintele Republicii Socialiste România